

SOS
BARNEBYER

Inspirasjonshefte for

BARNE- HAGER

2022

Innhold

Om SOS-barnebyer	4
Fakta om Bosnia	6
Når alarmen går – møt barnevernsleder Birgit Raknes	8
Kirketunet barnehage – å være forskjellige er en styrke	12
Bli kjent med Emir, Aida, Lenina og Azra	16
Aktivitetstips: Lag bosnisk potetpai	19
Bli med til Bosnia-Herzegovina	20
Strømmeteateret	22
Aktivitetstips: Fargelegg Bien og Lillebror	23
Aktivitetstips: Syng Solsikkesangen	24
Aktivitetstips: Lær Solsikkesangen på tegnspråk	25
Lillebrors fem tips til de voksne	26
Hjertestreker – tips til å glede	27

UTGIVER

**SOS-barnebyer,
barnehage og skole.**
Mariboegate 13

Postboks 733 Sentrum
N-0105 OSLO

Telefon: 02210
E-post: skole@sos-barnebyer.no

Kontonr: 8380 08 73730
Organisasjonsnummer: 947 571 958

Design: SVOVEL AS
Forsidefoto: NINA RUUD
Trykk: MØKLEGAARDS TRYKKERI AS

Vi tar forbehold om trykkfeil.
2022 © SOS-barnebyer.

Se, vi danser! Barna viser frem dansetrinn. FOTO: NINA RUUD.

OM SOS-BARNEBYER

SOS-barnebyer er en internasjonal organisasjon som i over 70 år har sørget for at barn har fått den omsorgen de trenger for å vokse og utvikle seg normalt, fullføre skolegang og ha tilgang til helsetjenester. Vi jobber for barn som allerede har mistet, eller lever i familier i en så vanskelig situasjon at de risikerer å miste omsorg fra familien sin.

Altfor mange barn i verden lever i familier som er helt på bristepunktet. Noen har kronisk syke foreldre, eller har mistet en eller begge foreldre. Arbeidsledighet og utbredt fattigdom gjør at mange foreldre sliter med å kunne sette nok mat på bordet, gi barna skolegang og være trygge og gode omsorgspersoner.

SOS-barnebyer styrker familier i vanskelige livssituasjoner slik at de selv blir i stand til å gi barna god omsorg, skolegang og å dekke deres grunnleggende behov. I tillegg jobber vi med ulike lokale partnere for å bygge robuste nettverk som kan støtte familier og hjelpe dem ut av kriser.

Barn som ikke har familie som kan gi god omsorg, kan få en trygg

og stabil oppvekst i en av SOS-barnebyers fosterfamilier.

I tillegg jobber SOS-barnebyer for at hvert land skal prioritere barns oppvekstvilkår og ha gode nok beskyttelsesstrukturer for barn.

SOS-barnebyers mål er at alle barn skal få oppfylt sin rett til en oppvekst med trygg og stabil omsorg, utdanning, god psykisk og fysisk helse og beskyttelse i tråd med Barnekonvensjonen. Stabil og god omsorg er grunnleggende nødvendig for at barn skal få være barn – og få muligheten til å vokse opp til å bli sterke individer som også kan bidra til samfunnet sitt. 🌞

FAKTA OM SOS-BARNEBYER

- Etablert i 1949.
- SOS-barnebyer Norge ble etablert i 1964.
- Vi er aktive i 136 land.
- Vi jobber i mange land som befinner seg i krise og konflikt. Her forsterker vi barns beskyttelse gjennom etablering av «trygge barnesoner».
- I 9 av 10 tilfeller er fattigdom årsaken til at barn blir forlatt. For å hindre familiekollaps og at barn blir alene uten omsorg, støtter vi familier i dyp krise.

FAKTA OM BOSNIA-HERZEGOVINA

Med sine 51 129 kvadratkilometer ligger Bosnia-Herzegovina, også kjent som Bosnia, mellom Kroatia, Serbia og Montenegro sørøst i Europa. Arealmessig er landet nesten helt identisk med Innlandet fylke i Norge og kan skilte med hele 3,8 millioner innbyggere. Vennlighet og høflighet står sterkt som viktige verdier i befolkningen, og reiser man dit kan man forberede seg på å bli møtt med varme smil og småprat i gatene. Enten det er på en av de mange lokale kaféene eller i møte med de eldre menneskene bosatt ved fjellsiden som brygger kaffe og byr på en varm drikk på fjellturen. Bosnia-Herzegovina byr på god mat og drikke, og det er fast tradisjon for mange innbyggere å møtes på de lokale spisestedene som kalles kafanes og kafićis. Her serveres

det blant annet baklava laget av butterdeig, med alt av søtt og deilige smaker man bare kan drømme om. Baklava er en av verdens mest berømte kaker, med røtter fra Tyrkia.

Bosnia er et naturskjønt land med masse skog. Eik, furu og bøk dekker nesten halvparten av hele landet. Følelsen av nærhet til naturen fortsetter i det bosniske frukt- og grøntmarkedet som kan skilte med mange lokale varer. I Bosnia vokser det både pærer, druer, plommer og epler i hopetall.

På middagsfatet finner man mange retter som slekter fra tidligere jugoslavisk tradisjon, middelhavsmat, og smaker fra Midtøsten. Det bosniske kjøkkenet er kjent for mye kjøtt og kebab (Ćevapi) er en stor favoritt, laget av lam og storfe kjøtt servert med løk, meieriproduktet kajmak, ajvar (mos av bakt rød paprika og aubergine) og hjemmelaget pitabrød som kalles somun. Er man ikke så glad i altfor sterke krydder, er det bosniske kjøkkenet perfekt med sine moderate smaker.

Kebab av lam og storfe kjøtt.

FOTO: ISTOCKPHOTO.COM.

Folk og kultur

På tur i landet er du garantert å møte på et smil, sjenerøse, hyggelige mennesker. Bosniere er kjent for å være imøtekompende, utadvendte og engasjerte. Å hjelpe hverandre og å være gavmilde står sterkt i kulturen. I mange land er det vanlig å gi gaver kun til bursdag og høytid, men i Bosnia kan man forvente gaver i flere ulike settinger og situasjoner. Spontanitet er også en del av kulturen og en tur på det lokale kaffestedet kan gjerne skje ved tilfeldigheter. I motsetning til i Norge, hvor det er lett å titte på klokken hver halvtime, kan Bosnia oppleves som roligere og mer avslappet. Er du på tur her kan du forvente å bli inkludert i spontane gatefester i helgene – og du vil føle deg hjertelig velkommen!

Politikk og styreform

Krigen som herjet landet på 90-tallet preger menneskene som bor i Bosnia-Herzegovina og det politiske miljøet er fremdeles sterkt påvirket av etniske motsetninger. I 1995 ble Bosnia-krigen avsluttet med Daytonavtalen som i dag utgjør rettsgrunnlaget for Bosnia-Herzegovina. I avtalen ble det avgjort at landet skulle deles inn i to selvstyrte deler; Republika Srpska (serbisk republikk) og Føderasjonen Bosnia-Herzegovina (kroatisk og bosnisk). Begge har sin egen president, parlament og regjering. På nasjonalt nivå er det et president-

En mamma og hennes tre barn hos SOS-barnebyer i Sarajevo.

FOTO: NINA RUUD.

råd og en regjering. Førstnevnte består av én bosnier, én serber og én kroat som velges hvert fjerde år. Landet er et av de fattigste i Europa, og arbeidsledigheten er høy.

Arbeidsmarkedet er spesielt tøft for unge, særlig for dem som har vokst opp i alternativ omsorg. SOS-barnebyer gir praktisk og psykologisk støtte til unge mennesker mens de fullfører studiene sine. Det er tett samarbeid mellom lokale bedrifter og SOS-barnebyer, slik at unge etter studiene kan få bedre tilgang til internships, stipender og yrkesopplæring. ☀️

SOS-barnebyers arbeid i Bosnia-Herzegovina

SOS-barnebyer startet sitt arbeid i Bosnia-Herzegovina i 1994. Det er mange familier som sliter med dårlig økonomi. Flere av dem som nå er foreldre, mistet skolegang på grunn av krigen, og det er mangel på jobber. Gjennom lokale organisasjoner og i lokalsamfunnet jobber SOS-barnebyer med familier som er i en vanskelig livssituasjon. SOS-barnebyer støtter familiene på ulike måter ut fra behov. Det er viktig å sørge for at barna får skolegang og oppfølging i skolearbeidet. Familiene får også hjelp med offentlige søknader og tilgang til arbeidsmarkedet. Og ikke minst er psykologisk støtte av stor betydning for foreldre som fremdeles er preget av krigen de opplevde som barn, og en vanskelig hverdag. Barn som av ulike årsaker ikke kan bo hos sin familie, kan i mange tilfeller få bo i SOS-familier og fosterfamilier.

Bosnia-Herzegovina i Europa

NÅR ALARMEN GÅR!

Voksne som har som jobb å arbeide med barn, enten det er i barnehagen, skolen eller fritidsklubben har en viktig ting til felles - de ser barna over tid og har mulighet til å få et innblikk i hvordan barna har det hjemme. Noen ganger er det derimot utfordrende å oppdage barn som ikke har det bra og like utfordrende å vite hva man bør gjøre.

Etter mange år med arbeid med og for barn og unge har jeg lært at man kan aldri lytte nok, spørre nok eller se godt nok etter, dette er noe man må gjøre over tid og gjentatte ganger.

Det forteller Birgit Raknes. Hun er barnevernsleder i bydelen Vestre Aker i Oslo.

– Når man jobber i barnehagen eller i skolen så er det faktisk du som ser barnet mest i hverdagen. De fleste timene i løpet av en vanlig dag tilbringes i barnehagen eller i skolen og da har de voksne som arbeider med disse barna en ganske unik mulighet til å lære barna å kjenne, sier hun.

Barnas vern er førsteprioritet

Raknes mener alle må bli flinkere til å minne seg selv på hvilket ansvar man bærer når man jobber i barnehager og skoler.

– Ansatte har et stort ansvar og ikke minst har alle oppmersomhetsplikt. Det betyr at du som ansatt er pliktig til å sette i gang tiltak for at barnet skal få det bedre dersom du oppdager noe som ikke er slik som det skal, eller du merker at barnet viser tegn til å ikke ha det godt hjemme. Det er viktig at man gjør seg kjent med oppmerksomhetsplikten og meldeplikten (jmfør § 15-3 i opplæringsloven). Barnas vern bør og skal være førsteprioritet. Alltid.

Når oppmerksomhetsplikten er utløst og man har opprettet tiltak for bedring av barnets tilværelse og man vurderer bekymringsmelding til barnevernet skal foreldrene informeres.

– Dette er noe ikke alle er klare over, men dersom man vurderer å melde inn en sak til barnevernet er man lovpålagt til å ha samtykke fra foreldrene til barnet, men det er viktig å skille mellom

en bekymringsmelding med og uten samtykke, om ikke kan man risikere og bryte taushetsplikten. Meldeplikten inntreffer først i det man mistenker grov omsorgssvikt som vold, seksuelle overgrep, rus og andre akutte situasjoner – og da er man ikke pliktet til å ha samtykke foreldrene. Det gjelder kun for vanlige bekymringsmeldinger.

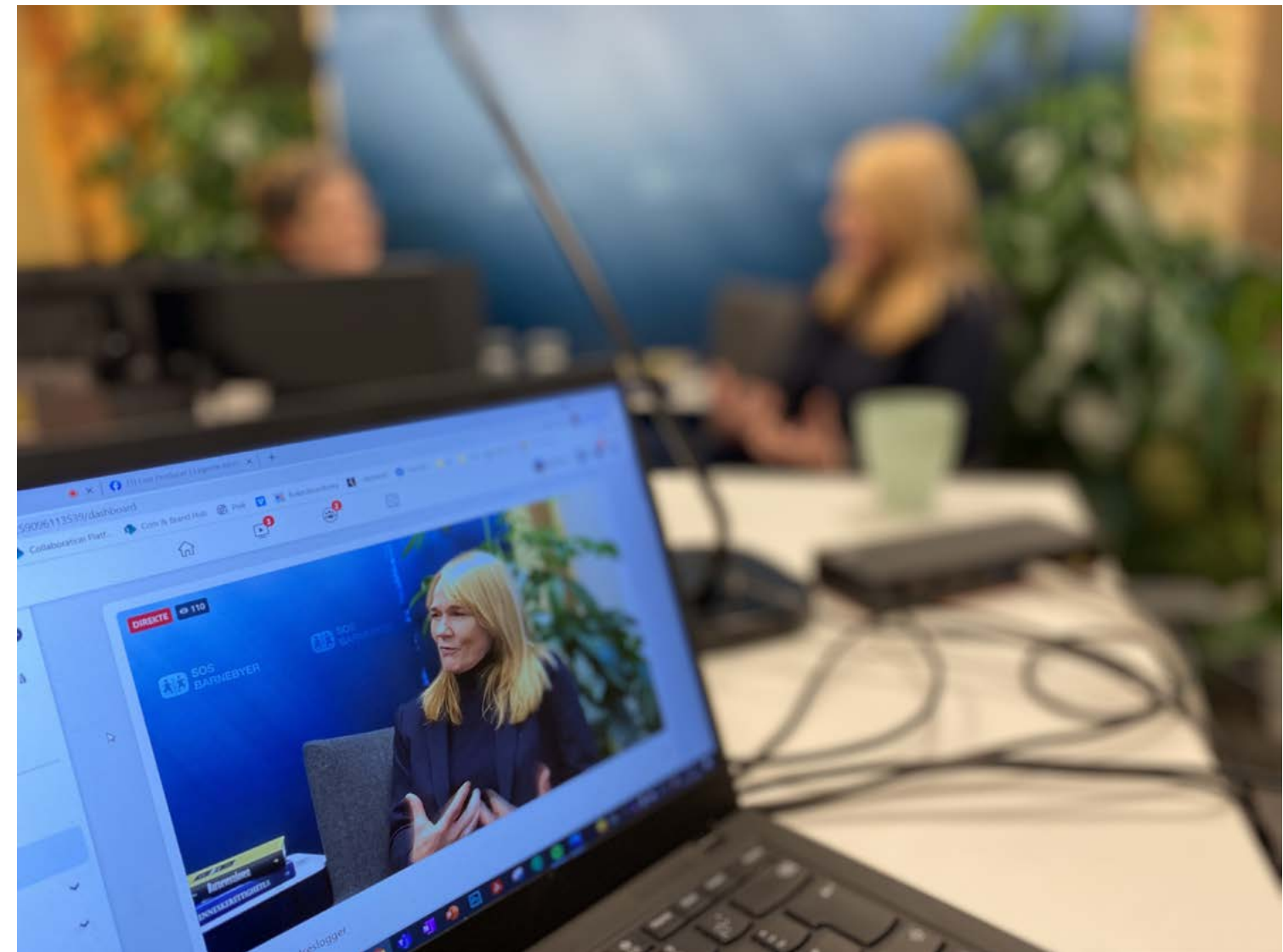
Dersom man mistenker grov omsorgssvikt og meldeplikten med dette har inntruffet, kan instansen som har oppdaget situasjonen (i dette tilfellet barnehagene) selv melde fra til barnevernet – uten foreldrenes samtykke. Ledelsen i barnehagen kan selv avgjøre om de opplever en situasjon såpass alvorlig at de må melde fra til barnevernet uten å ha samtykke fra foreldre.

Alle som arbeider med barn, også ansatte i barnehager, har mulighet til å benytte seg av anonym hjelp og veiledning fra sin lokale barnevernstjeneste. Det kalles mottak og dit kan man ringe dersom man behøver råd om videre fremdrift hva gjelder en bekymring for et barn.

Raknes legger til at noen ganger er vernet av andre voksne til hinder for å melde i fra og da hindrer man barn i å få den hjelpen de trenger, fordi voksne velger voksnes vern fremfor barnas.

– Noen er opptatt av å verne sine kollegaer eller andre voksne og ofte kan det jo også være fordi den voksne ikke vet helt om det er alvorlig nok, eller om vedkommende tolker signalene riktig.

«Ansatte har et stort ansvar og ikke minst har alle oppmersomhetsplikt.»

Da blir de også engstelige for å trække over grenser eller å gjøre en stor sak av noe som ikke er det. Det er i slike tilfeller man bør ringe Mottak hos barnevernstjenesten.

Her mener hun også at det må igangsettes bedre tiltak for at de ansatte kan øke kompetansen sin

– Ledere og kommuner må få bedre rutiner på å heve kompetansen på arbeidsplassen slik at flere lettere kan identifisere barn som har det vanskelig og konkretisere bekymringene sine. Slik kan man raskere finne ut av hvor problemet kommer fra – for så å løse det, sier hun.

For ulike problemer krever ulike tiltak

– Det er jo stor forskjell på om problemet bunner i omsorgssvikt fra foreldrene eller om det kommer fra egenskaper hos barnet som krever BUP, PPT eller andre tiltak for barnets psykiske helse. Klarer man å identifisere dette i en tidlig fase er det positivt.

Når man skal forstå og identifisere barns utfordringer er det i hovedsak tre hovedkategorier man bør navigere i, noen ganger opplever man å se kun en eller to av kategoriene, men ofte kan de tre henge sammen i en kombinasjon av utfordringer.

- 1) Omsorgssvikt hjemme
- 2) Generelle fysiske og psykiske utfordringer
- 3) Eventuelle diagnoser

Man må tørre å ta den vanskelige samtalen

Det er utfordrende å være den første som skal ta steget inn i en vanskelig samtale, men det er helt avgjørende for kunne avdekke hva barn som har det vanskelig behøver

– Vi som arbeider med andre mennesker må tørre å være uredde, vi må være robuste og vi må tåle å stå i det som er vanskelig. Vi må skape gode arbeidsmiljøer slik at de voksne føler seg trygge og ivaretatt og på den måten være trygge og sterke voksne overfor barna, sier hun.

Selv om hun mener at det er et overordnet lederansvar å iverksette tiltak som gjør den ansatte mer robust og kunnskapsrik legger hun vekt på at ansvaret for å skape det trygge rommet der alle føler at de kan melde fra om noe er galt ligger på hver enkelt av oss.

– Jeg har hørt om lærere som har tenkt at «hæ? Skal jeg ta ansvar for dette? Jeg er jo bare lærer og har kun ansvar for elevene?» og det er en bakstreversk måte å tenke på. Ansvaret for elevene og barnehagebarna ligger også i å ha

Birgit Raknes under «Dypdykk»-intervju med SOS-barnebyer tidligere i år.

FOTO: KATHRINE NYGÅRD.

«Ja, jeg tror mange barn går under radaren både fordi voksne er redde for å melde fra og dermed ikke evner å gripe inn tidlig nok.»

ansvar for at de ansatte rundt deg er trygge og åpne.

Tror du at noen barn går glipp av viktig hjelp fordi voksne er redde for å melde fra?

– Ja, jeg tror mange barn går under radaren fordi voksne er redde for å melde fra og dermed ikke evner å gripe inn tidlig nok. Mangel på kunnskap kan også gjøre at når alarmen går så er det ingen der til å fange det opp. Man må uansett huske på at en potensiell feilslått bekymring eller en rotete situasjon mellom voksne kan man alltid rydde opp i. En manglende bekymring der det burde vært en bekymring kan få store konsekvenser for barnet.

Å opprette tidlig dialog med foreldrene til barnet er viktigere nå enn tidligere.

– Tidligere der terskelen har vært lavere for å plassere barn utenfor hjemmet sitt, har man etter ny forskning og mer kunnskap et større fokus på dialog med foreldrene det gjelder slik at man kan finne løsninger som er til det beste for barnet.

Raknes forteller at å kontakte foreldrene kanskje er den vanskeligste delen av samtaleforløpet

– Har man først oppdaget at et barn ikke har det bra så er det viktig å se an situasjonen og forsøke få til et samarbeid med foreldrene og dette kan av mange grunner virke ubehagelig og skummelt. Det er ubehagelig å skulle si til noen at de ikke gjør en riktig jobb som foreldre.

Et godt samarbeid med foreldrene vil gjøre det enklere for barnet å få en bedre tilværelse, men hun understreker at dette ikke gjelder i alle tilfeller og at man må bruke skjønn

– I noen tilfeller der vi ser grov omsorgssvikt eller vold i hjemmet er det ikke alltid riktig å kontakte foreldrene før det er igangsatt strakstiltak. Da handler det om barnets akutte sikkerhet og må behandles deretter.

En god slutt starter med en god begynnelse

På de 21 årene Raknes har jobbet med barnevern har det skjedd store omveltninger

– Mye har endret seg de siste årene og vi har utviklet ny kunnskap i takt med nye erfaringer. Vi har utforsket hvordan en god barnevernssak begynner og en stor del av grunnlaget for et positivt sluttresultat starter med å komme i en best mulig hjelpeposisjon.

Med hjelpeposisjon menes det i hvor stor grad man klarer å opprette en god relasjon og et godt samarbeid i alle ledd, både mellom foreldrene, hjelpeinstansene og barnehagen/skolen.

– Noen av de største forandringene handler om hva som er til det beste for barna. Før trodde man mer på tanken om at å få barna ut av hjemmene sine og inn i fosterhjem var det mest fruktbare, mens nå har vi blitt mer bevisste på at å fjerne barna fra sin biologiske familie (og opprinnelige familie, red.anm.) ikke alltid er den rette løsningen.

Et større fokus på barnets beste har også gjort at barn i større grad medvirker i sin egen sak der det er mulig. Å gjøre en stor inngripen i livet til barn uten å involvere dem kan være traumatisk

– Det å flytte et barn ut fra hjemmet sitt er i seg selv stort og dramatisk og kan oppleves vanskelig og gi traumer om det ikke er håndtert på riktig måte. Derfor er det vesentlig at barnet får nok informasjon og ikke minst kan være med på å si sin mening og ytre sine følelser, sier hun.

Å skape en god begynnelse for en barnevernssak handler også om at de voksne, både ansatte i skoler og barnehager og barnevern, er med på å se mulige løsninger sammen med barnet

– Hvis man først kommer dit at barnet må bort fra sine foreldre er det viktig å se på om det fins andre muligheter enn å kun fjerne barna fra sitt ellers kjente nettverk og plassere dem hos en helt ukjent familie. I mange tilfeller fins det både besteforeldre, tanter, onkler og andre i slekten som kunne vært gode omsorgsgivere og som kan være med på å minske dramatikken rundt det å måtte flyttes fra sine foreldre.

For ansatte i barnehager og skoler er det aller viktigste for en god begynnelse, foruten økt kunnskap, å møte foreldrene på en bærekraftig måte.

– Det enkleste er å tenke over hvordan du selv hadde ønsket å bli møtt om det var du som stod i foreldrenes situasjon. Vi har alle opplevd vonde erfaringer i livet, når vi er på vårt mest sårbare, hva trenger vi som mest da? Omsorg og åpenhet. Fordømmelse er ikke bærekraftig.

Hva skal jeg se etter hos barnet?

Noen vanlige symptomer :

- Tristhet, mangel på mimikk
- Følelsesmessig ustabil
- Motorisk urolig
- Konsentrasjonsproblemer
- Tar for mye ansvar
- Unnskylder foreldrene
- Samspillproblemer med andre barn, voksne og foreldre

For å kunne oppdage et barn som ikke har det bra er det ofte konkrete endringer hos barnet som er de største varselampene. Et barn som før var aktivt og smilende har plutselig blitt stille, eller et barn som har vært stille plutselig endrer atferd og blir veldig aktiv og utagerende.

– Når man oppdager disse endringene er det viktig å spørre barnet og utforske hva som kan være årsaken til denne plutselige endringen. Store atferdsendringer bør alltid undersøkes, sier Raknes.

Likevel er det viktig å huske at ikke alle atferdsendringer er tegn på at noe er galt, for noen kan det være uttrykk for tidligere hendelser.

Dersom man har med et barn å gjøre der det er kjent informasjon at barnet tidligere har bodd i fosterhjem er dette eksempel på en alvorlig hendelse som kan ha vært med på endre barnets atferd uten at det nødvendigvis krever store tiltak, men heller mindre tiltak sammen med barnet slik at vedkommende får en bedre hverdag i barnehagen.

Andre store omveltninger i livet kan også gjøre at barn forandrer seg uten at det har noe med omsorgssvikt å gjøre, eksempelvis om foreldrene nettopp har skilt seg. Likevel mener Raknes at det er bedre å spørre en ekstra gang for mye enn en gang for lite

– Mandatet vi som jobber med barn har, er å sørge for at de har det bra. Og da må vi ikke gi oss så lett. Vi er jo tross alt til for barnas beste, avslutter hun. ☀

Barnevernslederen er tydelig på at alle som jobber med barn må være sitt ansvar bevisst.

FOTO: KATHRINE NYGÅRD.

LESETIPS FOR DEG SOM JOBBER MED BARN:

«Meldeplikt til barnevernet – er det nok å være bekymret?» av Bente Ohnstad.

Hva lukter det?

FOTO: KIRKETUNET BARNEHAGE

Kirketunet barnehage fikk over 100 solsikker i sitt prosjekt!

KIRKETUNET BARNEHAGE

Å VÆRE FORSKJELLIGE ER EN STYRKE

Innerst ved Ranfjorden, sør for Saltfjellet og Polarsirkelen ligger Mo i Rana. Med sine 21.036 innbyggere går 54 små håpefulle i Kirketunet barnehage fordelt på 18 på småbarnsavdeling og 36 på storavdeling. Hos dem lærer barna at vi ikke bare er forskjellige, men at det å være forskjellig fra hverandre er vår styrke.

FOTO: KIRKETUNET BARNEHAGE

Pedagogisk leder Marielle Skivik poserer stolt ved solsikken og verdigrunnlaget til barnehagen.

– Det at vi er ulike er noe vi alltid har vært til alle tider, men det er viktig å gjøre barna bevisste på at ulikhetene våre finnes og at de gjør oss unike og fine på hver våre måter.

Det sier Marielle Skivik, som jobber som pedagogisk leder i barnehagen.

Sammen med sine kollegaer forsøker hun å skape et barnehagemiljø som er myntet på aksept og respekt for hverandre – og å finne virkningsfulle metoder for å lære barna dette

– For oss har dette med å plante et frø for så å følge frøet til det er helt utvokst som blomst vært et godt bilde på hvordan også vi mennesker vokser til og blir forskjellige, sier hun.

FRA FRØ TIL BLOMST

Da Skivik og resten av gjengen på Kirketunet fikk nyss i solsikkeprosjektet i SOS-barnebyer Mo i Rana var det ingen tvil om at de ville bli med på laget og bli en ekte solsikke-barnehage

– Det var som om prosjektet var laget for oss! Vi har nemlig brukt

► solsikken i mange år som et verdig-runnlag i barnehagen, forteller hun.

For solsikken er nemlig mer enn bare en blomst i Kirketunet barnehage

– For oss er den som et synonym på selve livet. I krukken starter vi med å gjødsle og gi næring til å vokse, så står den skeive og sterke rygg-raden som tåler livets motgang – og medgang. For ikke å glemme de vakre kronbladene som symboliserer gode verdier og holdninger.

Med dette grunnlaget i boks passet det perfekt å delta i solsikke-prosjektet og å være med på å plante frøene som forhåpentligvis skulle bli til store, gule, ruvende vakre blomster

– Vi har tidligere plantet rundt 30 solsikker, men i fjor da vi deltok i solsikke-prosjektet fikk vi opp hele 100 stykker. Hver eneste en av dem betydde noe for barna – og for oss voksne.

Å følge et frø fra det plantes i jorda til det vokser opp har blitt studert lenge og nøye med stor interesse og iver fra de lærevillige små. Barna fikk lære seg å passe på sine frø og finne ut av hva det trengte for å vokse seg stor og sterk. Mange gjorde ulike oppdagelser underveis som kan sammenlignes med oss mennesker.

– De lærte hvordan de skulle passe på frøet med nok vann, riktige solforhold og temperatur. Vi snakket også om hva som hadde skjedd med de frøene som ikke blomstret. Hadde det fått for lite omsorg i form av vann? Kanskje hadde den stått i en dårligere jord enn de andre blomstene? Eller kanskje hadde vi glemt å se til den like mye som de andre?

ULIKHETER ER EN RESSURS

Det er ikke bare omsorg for andre man lærer seg gjennom å plante solsikker, men underveis kunne man oppdage at solsikkene vokste opp til å bli svært forskjellige fra hverandre

– Barna oppdaget at noen solsikker nærmest lå flate på bakken, noen var bittesmå mens andre ikke hadde så mange kronblader som de andre, forteller Skivik.

FOTO: KIRKETUNET BARNEHAGE

Frøet har blitt til en stor spire!

Selv om blomstene ble så forskjellige var det ingen av barna som mente at de ikke var gode nok. Tvert om kunne også de voksne lære noe av barnas refleksjoner

– Vi voksne fulgte barnas spor og var med på deres resonnement og tanker. Det er lett å si at en solsikke som ligger flatt kanskje er helt ødelagt, men det er fint å se at barna ikke nødvendigvis tenker på den måten. I stedet for å erklære solsikken død stilte de heller nye spørsmål. Kanskje det er en sove-solsikke? Kanskje har den hatt en dårlig dag og er sliten?

Ulikhetene blir dermed heiet frem som ressurser og gir rom for ny kunnskap om hvordan ta vare på både blomster og mennesker. Et prosjekt som har gitt mestringsfølelse for både store og små i Kirketunet barnehage.

ROM FOR REFLEKSJON

Hver uke møtes barna for refleksjonstreff, her diskuterer de blant annet hvordan de syns det går med solsikke-prosjektet og hvordan de opplever prosessen

– Her får alle være med å reflektere og dele sine følelser om hvordan det går med solsikkene. Vi snakker for eksempel om hvorfor noen av solsikkene har vokst seg store, mens andre ikke.

Slik kom de frem til viktige konklusjoner

Barna sørger for at solsikkene får vann og omsorg.

REFLEKSJON SOM UTVIDER DE UNDRENDE OG UTFORSKENDE SAMTALENE:

- ☀ «Hva tror du?»
- ☀ «Jeg lurer på hva som ville skje hvis...?»
- ☀ «Hvordan vet du det?»
- ☀ «Hvordan kan vi finne ut det?»
- ☀ «Hva mer trenger vi?»
- ☀ «Jeg lurer på hvorfor...?»
- ☀ «Hva skjedde da...?»
- ☀ «Kan du fortelle meg mer om det?»
- ☀ «Hva annet vet du om...?»
- ☀ «Hvordan lukter det?»
- ☀ «Hvordan kjennes det ut?»

sjoner og dro fine paralleller til det å være menneske; de blomstene som ikke fikk nok omsorg klarte seg ikke så bra, på samme måte som vi mennesker ikke har det bra dersom vi ikke har noen som bryr seg om oss og passer på oss.

FOKUS PÅ GLEDE

Solsikkene har ikke bare vært til glede for barn og voksne i barnehagen, for da solsikkene hadde begynt å spire ønsket Kirketunet barnehage å glede flere.

FOTO: KIRKETUNET BARNEHAGE

FOTO: KIRKETUNET BARNEHAGE

De studerer solsikken nøye.

– Vi har gått rundt i lokalsamfunnet vårt, møtt mennesker og delt ut solsikker til noen som gjør en forskjell for andre eller til noen som rett og slett bare trengte litt solsikke-glede, forteller en engasjert Skivik.

I barnehagen kan de se at barna får flere verktøy å bruke for å vise omsorg til andre etter et slik prosjekt

– Etter å ha passet på solsikkene over lengre tid har de blitt drillet i å utøve omsorg for både seg selv og det de har rundt seg i omgivelsene sine. De har fått føle ansvar for noe og fått oppleve viktigheten av hva nettopp deres omsorg og kjærlighet kan gjøre; de har sett at dersom de vanner, passer på og ser til blomsten sin

så vil den vokse opp og spire, og dette er lett å ta med seg videre i samspillet med andre barn også. Barna spirer av glede!

Skivik forteller at et slikt prosjekt har vært lærerikt for både barn og voksne

– Jeg tenker at dette viser hvor lite som skal til for at man kan lære noe stort og litt komplekst på en enkel og fin måte. Man må bare tørre å kaste seg ut i det, avslutter Skivik. ☀

Les mer om Kirketunet barnehage sitt spennende og lærerike Solsikke-prosjekt på våre nettsider (sos-barnebyer.no), her kan dere også laste ned fokusplan og materiell til bruk i egen barnehage.

FORSLAG TIL SPØRSMÅL FØR, UNDER OG ETTER SOLSIKKE-PLANTING:

- Er alle solsikker like? Finnes det ulike typer solsikker?
- Har solsikkene følelser?
- Liker de å være sammen med andre eller alene?
- Snakker de sammen? Hva forteller de eventuelt?
- Hvordan kan det bli en solsikke av et frø?
- Hvordan ser et frø ut inni? Er det «mat» inni frøet?
- Hvor kommer frøet fra?
- Hvordan får de i seg næring?
- Hva skal til for å få en solsikke til å vokse og bli stor, sterk og frodig?
- Er det forskjell hvis en solsikke får mye og godt stell ved vanning og næring fra noen «omsorgspersoner», eller om den må klare seg selv med det den får av regn, sol og næring fra naturen?
- Trenger solsikken sol for å vokse, eller vokser den like godt i skyggen?
- Har voksestedet noe å si for hvordan solsikken blir?
- Må solsikken ha godt stell helt fra starten av sitt liv eller kan den bli kraftig hvis vi begynner å stelle den etter en tid?
- Hva skjer hvis vi stopper å stelle med solsikken?
- Er det sammenheng mellom størrelse på frø og størrelsen på planten?
- Er det sammenheng mellom størrelsen på frø og spiretid?
- Hvordan er plantene som var lenge inne etter spiring, litt inne etter spiring og kun ute?
- Hvordan ser spiren til solsikken ut? Er de like/ ulike?
- Hvordan vokser solsikkene? Er det ulik vekst fra uke til uke? Hvilket vær og temperatur hadde vi sist uke? Hvordan har veksten vært i de ulike typene vær?
- Hvordan har solsikken det i de ulike typene vær vi har?

BLI KJENT MED EMIR, AIDA, LENINA OG AZRA!

I ulike SOS-familier i Bosnia-Herzegovina bor Emir, Aida, Lenina og Azra. I tre kortfilmer møter du Emir som skal stupe, Aida og Lenina som bruker tegnspråk og Azra som hjelper til hjemme. Filmene kan lastes ned fra materiellsiden på nett sammen med refleksjonskortene. Refleksjonskort kan også bestilles i fysisk format.

EMIR STUPER

TEMA: Å være modig, støtte hverandre, lek, lære nye ting.

I en SOS-barneby i Bosnia bor Emir sammen med flere andre barn. Hver lørdag tar flere av barna bussen til en svømmehall i nærheten der de får svømmekurs. Emir skal stupe for aller første gang og han er veldig spent.

Det er viktig å holde seg sunn og frisk og for Emir er det ekstra viktig. Det er fordi han har en sykdom som gjør at han ikke vokser like mye som andre barn.

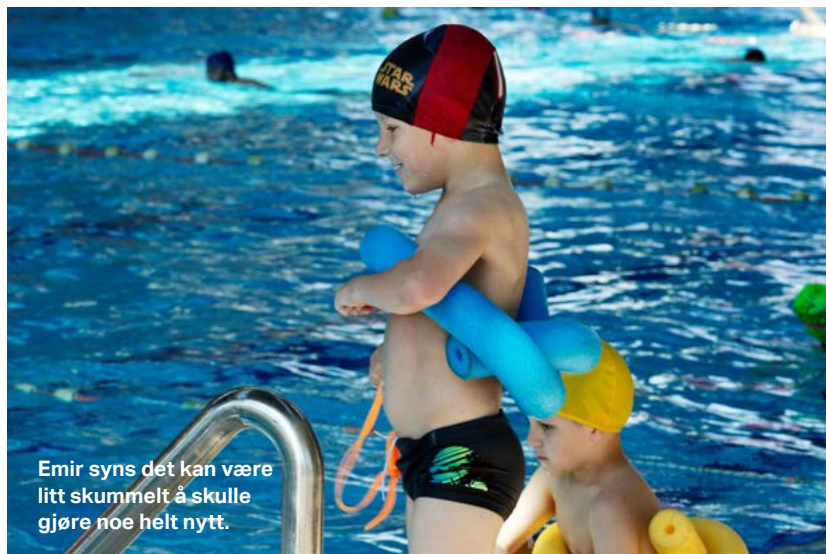
Vel fremme i svømmehallen løper barna inn med raske steg og får på seg badetøyet. Det varmes opp med tøyøvelser for hele kroppen for å bli klar til å gå i bassenget.

Emir ser på stupebrettet og begynner å grue seg litt. Han tenker at han kanskje ikke har så lyst likevel.

Men han gir seg ikke.

Han tenker at han har så lyst til å klare dette. Svømmebrillene tas på og med motivasjon fra de andre barna og seg selv finner han motet og teller til tre.

... en, to, tre, roper han og stuper uti vannet i full fart!

Emir syns det kan være litt skummelt å skulle gjøre noe helt nytt.

Emir er så glad når han kommer opp av vannet igjen.

Han klarte det!

For noen barn, slik som Emir, kan det være ekstra vanskelig å mestre noe nytt når man har en sykdom eller har fått en skade på kroppen sin. Det er stor forskjell på oss mennesker når det kommer til å lære nye ting, på hvor fort vi lærer oss noe nytt og hva som er lett for oss å lære – og hva som er vanskelig.

I kveld kan han komme hjem og legge seg med god samvittighet vel vitende om at han gjorde så godt han kunne.

REFLEKSJON:

- Hvordan kan vi støtte eller hjelpe noen som synes noe er vanskelig?
- Hvordan var det med Emir? Emir gledet seg til å svømme, men syns han det var like gøy å skulle stupe?

- Hvordan tror dere han følte det etter at han hadde hoppet?
- Ikke alt er like viktig å kunne, men svømming er faktisk ganske viktig. Hvorfor er det så viktig å kunne svømme?
- Når er det viktig at vi kan å svømme?

AKTIVITETER:

- Lær hverandre noe nytt! Kanskje kan noen et triks, et dansetrinn eller slå hjul? Vis hverandre det dere kan og lær av hverandre. Husk at det lov å prøve seg fram og lov å gjøre feil.
- Snakk med hverandre om redsler. Er det noe dere er redde for å gjøre?
- For noen kan det være skummelt å gå forbi en hund som bjeffer, eller å stå på en stige som er litt høyt fra bakken.
- Snakk med hverandre om hvordan dere skal tørre å gjøre ting som dere egentlig syns er litt skummelt.

FOTO: NINA RUUD

Aida, Lenina gjør lekser sammen med SOS-mamma Zenja og bror Daris. Aida og Lenina er hørselshemmede.

INGEN HØRSEL – INGEN HINDRING

TEMA: Å inkludere, språk, snakke sammen.

En dag for 12 år siden flyttet søsknene Aida, Lenina og Daris inn hos SOS-familien til SOS-mamma Zenja i Bosnia.

Barna fikk en ny hverdag og det fikk jammen mamma Zenja også. De to jentene Aida og Lenina er nemlig født uten hørsel og er derfor hørselshemmede. Å være hørselshemmet betyr at man enten hører veldig dårlig eller ikke hører i det hele tatt.

Da barna flyttet inn kunne ikke jentene så mange tegn og hadde derfor problemer med å snakke sammen. Mamma Zenja måtte også lære seg tegnspråk for å kunne snakke med Aida og Lenina.

Tegnspråk er når man bruker hendene til å snakke i stedet for bare munnen. Det finnes ikke et felles tegnspråk for alle i hele verden. Så på samme måte som man snakker

med munnen på ulike språk rundt om i verden har man også ulike tegnspråk i forskjellige land. Noen tegnspråk ligner mer på hverandre enn andre, litt som forskjellige dialekter i Norge.

Aida og Lenina er to aktive barn og som alle andre behøver de en trygg og omsorgsfull familie å vokse opp i. Hos SOS-mammaen får de det. Hver ukedag samler mamma Zenja familien rundt seg til leksestund, både de som hører og de som ikke hører. Her blir det ikke gjort forskjell på noen.

Storebror Daris leser høyt fra skolebøkene sine og Aida og Lenina skriver i sine. Noen ganger kan det være vanskelig for mamma Zenja å forstå alt jentene sier seg i mellom, særlig når de bruker *slang* som de har funnet på på egenhånd.

På skolen tror noen av og til at jentene ikke forstår så mye bare fordi de uttrykker seg annerledes og det er ikke alltid de får være med på leken sammen med andre barn. Heldigvis er storebror der til å passe på at Aida og Lenina blir inkludert når ikke mamma Zenja er tilstede.

REFLEKSJON:

- Er det noen av dere som kan ord på tegnspråk?
- Tegnspråk er et språk på lik linje med språk med lyd, hvordan tror dere det er når alle i rommet snakker et språk man selv ikke forstår – hvordan føles det?

- Aida og Lenina opplever at de blir utestengt fordi de andre barna mener de ikke forstår eller får med seg det som skjer, slik som de som hører med ørene sine. Har dere opplevd at noen ikke har fått være med fordi det er noe som er annerledes med dem – eller har dere selv opplevd å ikke få være med?
- Tror dere at barn som enten snakker et annet språk eller har en funksjonshemming kan føle seg utenfor? Hva kan man gjøre for å at man skal slippe å føle seg utenfor?

AKTIVITETER:

- Tegnspråk er viktig for at de som hører veldig lite eller er døve, kan snakke sammen, men det er ikke så lett å snakke med alle dem som ikke kan tegnspråk. Kanskje det hadde vært lurt om vi alle lærte litt. Man kan begynne lett med å si hei bare ved å vinke – eller ja og nei ved å nikke og bevege hodet til hver side. Så kan dere peke på dere selv som betyr «meg» eller «min».
- Lær dere Solsikkensangen på tegnspråk! Den finner dere på side 25 i inspirasjonsheftet.
- Noen av de som er døve, kan lese på leppene – da klarer man kanskje å se på munnen hvilket ord som blir sagt selv om man ikke hører lyden!
- Nå skal dere forsøke å gjette på noen ord som blir sagt uten lyd: * gjett på ordet den voksne sier uten lyd *

FOTO: NINA RUUD

AZRA HJELPER TIL

TEMA: Å hjelpe til, lage mat, være sammen.

Barnearbeid er forbudt, og Barnekonvensjonen sier at barn har rett til å slippe å måtte arbeide i stedet for å gå på skole. Men å hjelpe til eller å ha plikter hjemme for eksempel – det er noe helt annet. Det er veldig lov og faktisk veldig bra!

Det er bra både for de som er voksne som får hjelp og for barna som får være med å lære nye ting. Det er også fint for barn å kjenne at man mestrer ting.

Azra er 9,5 år og bor i en SOS-barneby i Bosnia. Hjemme hos Azra er det ofte barna som handler inn mat til middagen og alle i familien får være med på matlagingen.

Det er fint at barna hjelper til for det er godt å kjenne på å være en viktig del av familien – samtidig som man lærer å ta ansvar så man klarer seg bedre når man blir stor.

Denne gangen skal de i butikken for å handle inn til en tradisjonsrik rett i Bosnia som heter potetpai. Den kan lages som snurrer, pølser, firkanter eller bare lagt rett i en langpanne eller på et stekebrett. Alt er laget av det samme og smaker like godt!

Azra og søsknene handler inn poteter, deig og det de trenger til potetpaien. I butikken får Azra øye på mange forskjellige poteter. Hun får så lyst til å ta med mange poteter hjem, men hun kan ikke ta med alle – det blir for mange.

Når Azra har bestemt seg for hvilke poteter de skal ha og de har funnet alt de trenger rusler de hjemover igjen klare for å lage middag.

På kjøkkenet har de alle forskjellige oppgaver og denne gangen er det Azra sitt ansvar å raspe potetene til potetpaien. Deretter legger de deigen på et stekebrett og strør over de raspede potetene, slik fortsetter de lag på lag til det ikke er flere poteter igjen. Dette blir godt!

Mens maten står i ovnen rydder de opp etter seg og dekker på bordet så det er klart til å spise middag. Etter en halvtime er potetpaien ferdig og de kan sette seg ved bordet.

Nam! Bryter Azra ut. Potetpai er det beste hun vet.

REFLEKSJON:

- Er det noen av dere som spiser mat med poteter hjemme?
- Så det godt ut det de lagde? Har noen av dere smakt potetpai?
- Liker dere å være med å lage maten hjemme? Hva slags mat liker dere best?
- Hvilke andre oppgaver får dere være med på hjemme?
- Hva syns dere er morsomst å hjelpe til med hjemme?
- Hvorfor er det viktig å hjelpe til hjemme?

AKTIVITETER:

- Smak på poteter i ulike former! Potetene kan smake veldig forskjellig når de tilberedes ulikt. Prøv for eksempel å smake på most potet som har blitt potetstappe, eller lag små terninger av potetene og kok de i en kjele, eller så kan dere kutte potetene i skiver og steke de i ovnen. Nam! Dere kan også prøve en bakt potet fra ovnen, men pass på varmen!
- Hjelp til med en oppgave! Er det noe dere kan hjelpe de voksne med i barnehagen? Finn en ting dere kan hjelpe til med. Det kan for eksempel være å rydde leker på plass, tørke av bordet når dere er ferdig med å spise eller å hjelpe til med noe helt annet.
- Lag Azras potetpai! Da trenger dere poteter, filodeig (dere kan også bruke paideig), salt, pepper og olje. Hele oppskriften finner dere på neste side.
- Lykke til! 🌻

Legg raspede poteter og deig lag på lag.

Avslutt med deig og krydder og sett i ovnen.

LAG AZRAS POTETPAI!

Potetpai er en tradisjonell, bosnisk rett og de kan lages som både pai, snurrer, pølser og firkanter.

Azra er 9,5 år og bor i en SOS-barneby i Bosnia. Hun liker å hjelpe til hjemme hos familien sin og potetpai er det beste hun vet!

Du trenger:

Poteter

Filodeig eller paideig

Pepper og salt

Matolje

Slik gjør du det:

Rasp potetene (tilpass antall poteter etter hvor mange som skal spise).

- Smør et stekebrett i matolje, eller bruk bakepapir i bunnen.
- Legg et flak av paideig (tre flak hvis du bruker filodeig) på stekebrettet.
- Legg et lag av raspede poteter på toppen. Krydre med pepper og salt.
- Legg et nytt flak eller tre av deig på potetene.
- Gjenta til du er tom for poteter eller til du syns det er nok mat.

Husk å avslutte med deig på toppen!

Om du vil kan du krydre deigtoppen med salt, pepper og litt matolje.

Stek i ovnen på 200 grader i 30 minutter.

Etter 30 minutter er det middag!

FOTO: KATERINA ILJEVSKA

Utsikt over elva Drina i Bosnia-Herzegovina.

BLI MED TIL

BOSNIA-HERZEGOVINA!

Bosnia-Herzegovina er et land sør-øst på det europeiske kontinentet. Bosnia, som mange kaller landet, er lite i geografisk størrelse, men likevel er det mange mennesker som bor der. I 2021 bodde det 3,8 millioner mennesker i landet. Hovedstaden heter Sarajevo og har litt under halvparten så mange innbyggere som vi har i vår hovedstad Oslo i Norge. I Bosnia-Herzegovina snakker de i hovedsak tre ulike språk; bosnisk, serbisk og kroatisk. Bosnia-Herzegovina ligger på det samme

kontinentet som Norge og grenser til Kroatia, Serbia og Montenegro. Hovedstaden Sarajevo er landets største by, men det finnes flere nesten like store byer, for eksempel de to nest største byene i Bosnia - Banja Luka og Tuzla. Tuzla er et sentrum for turisme og er en mangfoldig by med ulike mennesker. Banja Luka er kjent for å være en by som er glad i sport.

Flagget i Bosnia-Herzegovina er blått med en gul trekant og hvite stjerner på. ☀️

HOVEDSTAD

Sarajevo er en gammel by som ble grunnlagt på 1200-tallet. Sarajevo har mye historie og hadde blant annet vinter OL i 1984. Mange verden over kjenner også til Sarajevo som en by som ble hardt rammet under krigen i Bosnia på 90-tallet. Hovedstaden er mangfoldig og mange mennesker med ulike religioner og livssyn bor der. Noen steder kan man finne både moskeer, synagoger, katolske katedraler og ortodokse kirker i nesten samme nabolag! Mange turister besøker Sarajevo for å se nydelige gamle hus side om side med ny og moderne arkitektur. Her kan man vandre gjennom byen og se flere viktige minnesmerker.

SPORT

Bosnia-Herzegovina er et land som er glad i sport og blant annet byen Banja Luka har mange sportsinteresserte innbyggere. Byen har hele 16 fotballklubber og er ikke bare kjent for fotballen, men også for sine lange håndballtradisjoner. Banja Luka ble faktisk kåret til årets europeiske sportsby (European city of sport) i 2018. Selv om fotball og håndball er stort kan man også drive med mye annen sport som rafting og tennis. Mange i landet driver også med golf og sykling – så i dette landet finnes det en sport for alle og enhver!

KAFFE

Landet er kjent for sin store interesse for kaffe og kaffedrikking. Er du på besøk i Bosnia-Herzegovina er du garantert å støte på en av de mange små kafeene der folk møtes for å slå av en prat og drikke en kopp kaffe. Mens de voksne tar en kaffe i lunsjpausen på jobb i Norge eller etter middagsmaten, er det vanlig for mange å møtes for å henge i gatene og ved kaffestedene i Bosnia-Herzegovina. Her serveres det sterk kaffe med sukker.

SOS-BARNEBYER I BOSNIA-HERZEGOVINA

For 28 år siden startet SOS-barnebyer sitt arbeid i Bosnia-Herzegovina og i dag finnes organisasjonen på fem steder i landet med 136 voksne som arbeider der. Noen av de viktigste arbeidsoppgavene til SOS-barnebyer er å støtte barn og familier som er i sårbare situasjoner og å være til stede for unge som fullfører studiene sine med hjelp og støtte slik at de lettere kommer ut i arbeidslivet.

LEK OG MORO: SOS-mamma Zejna i Bosnia-Herzegovina leker med barna i familien.

FOTO: NINA RUUD

Strømmeteateret under forestillingen «Detektiv Dorotea og det mystiske frøet».

BLI MED INN I LILLEBRORS VERDEN!

Strømmeteateret er en teatergruppe som ønsker å formidle teater og scenekunst til barn som av ulike årsaker ikke kan oppsøke en fysisk kulturarena. De skriver derfor forestillinger som kan strømmes live!

Gjengen bak Strømmeteateret lagde sitt nye konsept som en direkte konsekvens av koronau-trbruddet som rammet Norge i mars 2020.

Strømmeteateret samarbeider med SOS-barnebyer om barneforestillingen «Detektiv Dorotea og det mystiske frøet» som handler om at barn kan få til nesten alt de vil – så lenge de får kjærlighet og omsorg for å utvikle seg. Aller viktigst fra trygge voksne, men også fra hverandre.

I inspirasjonshftet fins det fargeleggingsoppgaver, hjerte-

streker og tips til de voksne fra Lillebror, som man blir kjent med i forestillingen.

Heftet med historien «Detektiv Dorotea og det mystiske frøet» kan bestilles gratis hos SOS-barnebyer til din barnehage. Her inviteres det til en real lesestund med refleksjoner og undring for de minste.

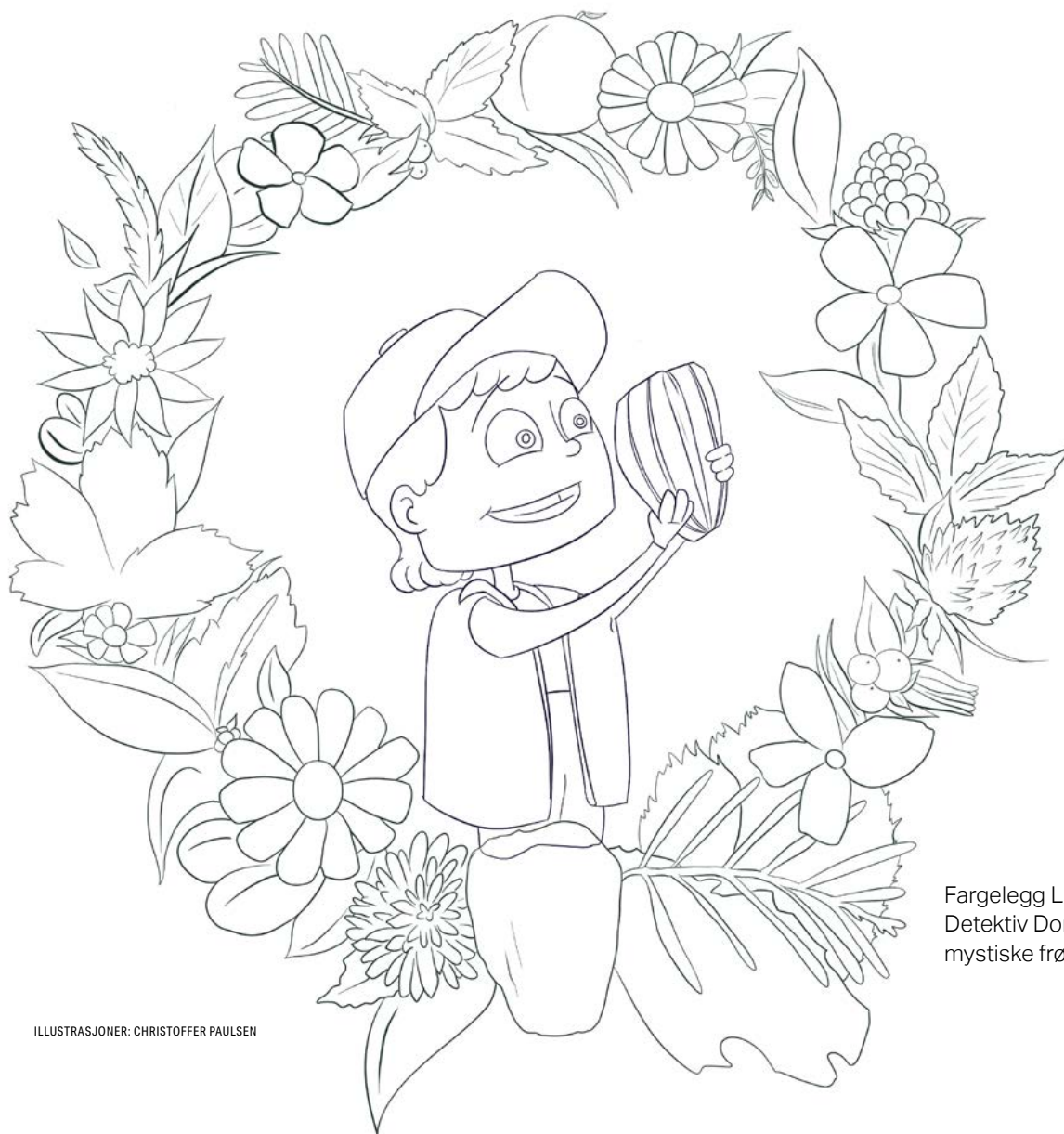
Tematikken i fortelling og forestilling bygger på SOS-barnebyers solsikkekonsept «Alle barn har rett til å blomstre», som er utbredt blant skoler og barnehager over hele landet. 🌻

Se, lær og les mer om Strømmeteateret på strommeteateret.com

Fargelegg Bien fra Detektiv Dorotea og det mystiske frøet!

Fargelegg Lillebror fra Detektiv Dorotea og det mystiske frøet!

ILLUSTRASJONER: CHRISTOFFER PAULSEN

AKTIVITETS-TIPS

Solsikkesangen

T/M: Ingrid Nøren Stenersen
og Henriette Lerstad
Arr: Daniel Norum og Ingvald
Lunde

C E F A G C E F A G
 Når al-le barn bor på sam-me_ jord de-ler en klo-de_ søs-ter og bro-or
 5 C E F A G C E F A G
 bør ik-ke barn da ha sam-me_ rett_ til å bli sett til å væ-re_ mett_
 9 F E F G
 til å få trøst til å ha et hjem_ al-le barn har rett på en klem
 13 E Am D G
 Rop så det hø-res i al-le_ land hør på bar-nas sol-sik-ke sang_
 17 F C E Am
 Voks og bli stor la oss ska-pe en be-dre jord hvor
 21 F G C B♭ G
 al-le barn har rett til å si i-fra_ le-ke_ og bloms-tre_ og ha det bra_

Vers 2:

Tenk at et lite frø som puttes i jorda
kan bli en solsikke og strekke seg mot sola
Noe så smått kan bli stort og flott
om det får vokse opp og ha det godt

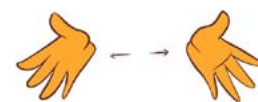
Det samme gjelder for deg og meg
du trenger en som er glad i deg
Rop så det høres i alle land
hør på barnas solsikkensang

Refr:

Voks og bli stor
la oss skape en bedre jord
hvor alle barn har rett til å si ifra,
leke og blomste og ha det bra

StrømmeTeateret

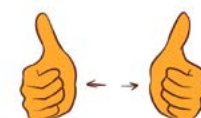
Lær tegnspråk: Solsikkesangen

VOKS

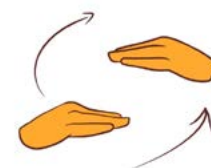
BEDRE

STOR

JORD

SKAPE

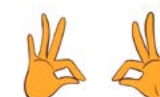
BARN

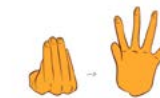
RETT

SI IFRA

LEKE

BLOMSTRE

BRA

Noen ganger kan det være vanskelig for voksne å forstå hva barna tenker, derfor har Lillebror fra Detektiv Dorotea og det mystiske frøet samlet noen gode tips og tanker:

Lillebrors fem tips til de voksne:

1) Lytt til hva jeg har å si! Min mening teller også!

Noen voksne hører bare at barna snakker, men glemmer å lytte til ordene som blir sagt.

2) Husk at barnefølelser og voksenfølelser kan se forskjellige ut!

Noen ganger når barn er sinte eller frustrerte er det ikke fordi barna har lyst til å lage bråk, men ofte kan det være fordi barna bare er lei seg eller bærer på tunge tanker.

3) Det er ikke farlig å snakke om det som er vanskelig!

Det kan føles ubehagelig og rart å snakke om noe som er vanskelig, men det er viktig. Som barn kan vi oppleve vanskelige ting uten at vi vet hvordan vi skal snakke om det. Da er det viktig at vi har voksne rundt oss som tør å ta samtalen og som tør å hjelpe oss til å snakke.

4) Barn beskytter foreldrene sine!

Av og til er noen barn så glade i foreldrene sine at de vil lyve og si at alt er bra hjemme selv om det ikke er sant. Derfor vil vi at de voksne skal være ekstra påpasselige med å spørre barna hvordan de har det hjemme dersom de føler at noe er annerledes med barnet.

5) Tålmodighet, tålmodighet, tålmodighet!

Selv om barn ikke forteller alt med en gang dersom ikke alt går så bra så trenger vi ofte litt tid. Vis oss tålmodighet og spør igjen senere – ta på detektivbrillene og følg med.

Den største gleden man kan ha, er å gjøre andre glad.

Gjør en hjertestrek!

Tenk hvis vi sa at det fantes en fantastisk gave som alle mennesker kan gi bort? Gaven koster ingenting å gi, ingenting å få, alle kan gi den og alle blir glade for den. Gaven er en hjertestrek!

En hjertestrek er når man gjør noe for å glede andre. Det motsatte av å gjøre en rampestrek. Å være noe for andre gjør oss glade og skaper vennskap og varme tanker.

Tips til hjertestreker:

- Gi noen en god klem
- Smil og si hyggelige ting til noen
- Inviter noen til å bli med å leke
- Plukk blomster og gi dem bort til noen
 - Tegn en tegning og gi til noen
 - Syng en sang til noen
- Lag frokost på senga til en i familien
 - Trøst noen som er lei seg
 - Spør noen om å være venner med deg

REFLEKSJON:

- ♥ Når gjorde du en hjertestrek sist og hvordan føltes det?
- ♥ Har noen gjort en hjertestrek som du ble glad for? Hva var det?
- ♥ Hvorfor er det viktig å gjøre hjertestreker?

RETURADRESSE:
SOS-barnebyer
4896 Grimstad

FOTO: NINA RUUD

Bli med på Solsikkelaget!

BESTILL GRATIS MATERIELL og velg
nivå for engasjement her:
www.sos-barnebyer.no/barnehage

KONTAKT:
E-post: skole@sos-barnebyer.no
Telefon: 02210

